

Tézy na ŠS pre magisterské štúdium PZP

Pedagogika zrakovo postihnutých a edukácia zrakovo postihnutých

Téza 1:

- a) **Pedagogika zrakovo postihnutých (PZP)** – terminologické vymedzenie, začlenenie do sústavy vied, vnútorné členenie, ciele, úlohy, predmet. Supportívne disciplíny pedagogiky zrakovo postihnutých.
- b) **Úprava textov pre žiakov so zrakovým postihnutím.** Úprava textov pre slabozrakých. Úpravy a modifikácie textov pre nevidiacich. Zvukové knihy.

Téza 2:

- a) **Charakteristika a diferenciacia zrakovo postihnutých** – vymedzenie základných skupín jednotlivcov s poruchami zraku a ich charakteristika, vertikálny a horizontálny aspekt diferenciacie, etiológia, symptomatológia.
- b) **Predmet Informatika pre žiakov so zrakovým postihnutím.**

Téza 3:

- a) **Komplexná rehabilitácia zrakovo postihnutých na Slovensku.** Liečebná rehabilitácia. Sociálna rehabilitácia. Pracovná rehabilitácia. Výchovná rehabilitácia. Inštitucionálna starostlivosť v rámci komplexnej rehabilitácie.
- b) **Primárne vzdelávanie zrakovo postihnutých** – terminologické vymedzenie, ciele, úlohy, formy, metódy, prostriedky. Didaktika ako základ pre uvážlivé a erudované organizovanie procesov učenia sa a učenia.

Téza 4:

- a) **Poznávacie procesy jednotlivcov so zrakovým postihnutím,** ich charakteristika a špecifiká. Vyššie a nižšie kompenzačné mechanizmy.
- b) **Úprava podmienok školskej práce individuálne integrovaných žiakov so zrakovým postihnutím.**

Téza 5:

- a) **Vzdelávanie detí a žiakov so zrakovým postihnutím v bežných školách.** Špeciálnopedagogická podpora vzdelávania detí a žiakov so zrakovým postihnutím v bežných školách. Školský špeciálny pedagóg. Terénny špeciálny pedagóg.
- b) **Individuálne výchovno-vzdelávacie programy.** Tvorba a princípy tvorby IVVP. Obsahová náplň IVVP pre zrakovo postihnutých.

Téza 6:

- a) **Štruktúra, popis a uplatnenie systému Braillovo písma** (reliéfno-bodového písma) v edukačnej praxi. Písmo ako prostriedok gramotnosti. Písmo ako prostriedok komunikácie.
- b) **Ciele výchovy a vzdelávania žiakov primárneho a nižšieho stredného vzdelávania.** Didaktické zásady vzdelávania zrakovo postihnutých.

Téza 7:

- a) **Komunikácia jednotlivcov so zrakovým postihnutím.** Špecifiká písomnej komunikácie nevidiacich. Špecifiká ústnej komunikácie nevidiacich. Špecifiká písomnej komunikácie slabozrakých a čiastočne vidiacich. Špecifiká ústnej komunikácie slabozrakých a čiastočne vidiacich. Komunikačné stratégie u zrakovo postihnutých. Špecifiká nonverbálnych prejavov komunikácie u slabozrakých a čiastočne vidiacich.
- c) **Predmet Priestorová orientácia/pohybová výchova.**

Téza 8:

- a) **Priestorová orientácia a mobilita jednotlivcov so zrakovým postihnutím.** Orientačný bod. Orientačný znak. Makropriestor. Mikropriestor. Klzná prstová technika (trailing). Rozvíjanie predstáv o priestore. Orientácia v interiéri a v exteriéri. Orientácia a chôdza po schodoch. Chôdza so sprievodcom. Orientácia a chôdza s vodiacim psom. Vodiaci pes. Charakteristika. Špecifiká chôdze so psom. Výcvik vodiaceho psa. Plemená vodiaceho psa.
- b) **Špecifiká vzdelávania zrakovo postihnutých** (predprimárne vzdelávanie, primárne vzdelávanie, nižšie stredné vzdelávanie). Všeobecné edukačné stratégie. Didaktické postupy v edukácii zrakovo postihnutých.

Téza 9:

- a) **Tyflografika** - charakteristika informačného deficitu zrakovo postihnutých, úlohy tyflografiky v rozvoji jednotlivcov so zrakovým postihnutím, štandardy v tyflografike /reliéfny bod, reliéfná, reliéfná plocha/, úlohy tyflografiky vo výchove a vzdelávaní detí a žiakov so zrakovým postihnutím.
- b) **Vzdelávací program** pre žiakov so zrakovým postihnutím pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie, pre primárne umelecké vzdelávanie a nižšie sekundárne umelecké vzdelávanie (stručná charakteristika, ciele vzdelávania, vzdelávacie oblasti, organizačné podmienky výchovy a vzdelávania, personálne zabezpečenie výchovy a vzdelávania, materiálno-technické zabezpečenie vzdelávania).

Téza 10:

- a) **Dlhá biela palica.** Funkcie dlhej bielej palice. Držanie DBP – základné, ceruzkové, diagonálne. Techniky DBP – klzná, kyvadlová.
- b) **Špecifiká edukačného procesu slabozrakých žiakov/žiakov so zvyškami zraku.** Didaktické postupy v edukácii slabozrakých žiakov/žiakov so zvyškami zraku.

Téza 11:

- a) **Pomôcky a prístroje pre zrakovo postihnutých.** Kompenzačné pomôcky. Korekčné pomôcky. Digitálne a asistenčné technológie. PC programy pre zrakovo postihnutých.
- c) **Špecifiká edukačného procesu nevidiacich žiakov.** Didaktické postupy v edukácii nevidiacich.

Téza 12:

- a) **Inštitucionalizácia detí a žiakov so zrakovým postihnutím.** Vzdelávacie inštitúcie pre zrakovo postihnutých. Ciele a úlohy vzdelávacích inštitúcií pre zrakovo postihnutých.
- b) **Špecifiká komunikácie v edukačnom procese.** Komunikačné stratégie u ZP. Komunikácia ako didaktický prostriedok.

Téza 13:

- a) **Špeciálno-pedagogické poradenstvo pre jednotlivcov so zrakovým postihnutím.** Ciele, zameranie, úlohy. Špecifiká poradenského procesu s jednotlivcami so zrakovým postihnutím.
- b) **Profil absolventa primárneho a nižšieho stredného vzdelávania.** Všeobecné kompetencie. Kompetencie špecifického kurikula.

Téza 14:

- a) **Charakteristika osobnostného profilu tyflopädagóga.** Možnosti jeho odborného a osobnostného rastu.
- b) **Prípravný ročník pre žiakov so zrakovým postihnutím – obsah, špecifiká, didaktické postupy, význam, úlohy.**

Téza 15:

- a) **Špecifiká ranej a predškolskej starostlivosti o deti so zrakovým postihnutím.**
- b) **Úprava ilustrácií pre žiakov so zrakovým postihnutím.** Úprava ilustrácií pre slabozraké a pre nevidiace deti a žiakov. Hmatové knihy. Didaktika zavádzania ilustrácií do edukačného procesu.

Téza 16:

- a) **Špecifiká starostlivosti o jednotlivcov s postproduktívnom veku.**
- b) **Charakteristika oblasti Špeciálnopedagogická podpora.** (Individuálne tyflopédické cvičenia. Priestorová orientácia/pohybová výchova).

Téza 17:

- a) **Pedagogika voľného času.** Možnosti záujmových aktivít u jednotlivcov so zrakovým postihnutím – detstvo, dospelosť.
- b) **Predmet Individuálne tyflopédické cvičenia – nevidiaci žiaci.** Didaktické postupy.

Téza 18:

- a) **Organizácie, inštitúcie a záujmové združenia pre zrakovo postihnutých** – ÚNSS, RSZP, SKN, MVO, OZ, Centrum na podporu študentov so ŠP pri UK ai. Participácia inštitúcií spolupracujúcich s rezortom školstva na komplexnej starostlivosti o jednotlivcov so zrakovým postihnutím.
- b) **Predmet Individuálne tyfopedické cvičenia – slabozrakí žiaci.** Didaktické postupy.

Téza 19:

- a) **Možnosti neformálnej diagnostiky vizuálnych možností žiakov v edukačnom procese.**
- b) **Didaktická analýza a projekcia učiva.** Hodnotenie, posudzovanie a evaluácia edukačného procesu.

Téza 20:

- a) **Reedukačný proces a jeho podmienky.** Reedukácia zraku u detí v predškolskom veku a v mladšom školskom veku. Nácvik jednotlivých zložiek zrakového vnímania (nácvik orientácie v priestore, nácvik zrakovej diferenciacie, nácvik schopnosti zrakovej analýzy a syntézy, nácvik zrakovej pamäti, nácvik vnímania farieb, nácvik vnímania tvarov).
- b) **Edukácia jednotlivcov so zrakovým postihnutím v podmienkach bežných ZŠ, SŠ.** Integrácia/inklúzia jednotlivcov so zrakovým postihnutím.

Povinná literatúra:

1. LOPÚCHOVÁ, J.: *Základy pedagogiky zrakovo postihnutých*. Bratislava: IRIS, 2011.
2. LOPÚCHOVÁ, J. *Stručný prehľad terminológie z pedagogiky zrakovo postihnutých*. Bratislava: IRIS, 2010. ISBN 978-80-89256-52-5.
3. NÉMETH, O. *Edukácia detí žiakov a študentov so zrakovým postihnutím*. Bratislava: UK PdF, 2016. ISBN 978-80-89726-84-4. Dostupné na: <https://www.komposyt.sk/blind/>
4. NÉMETH, O. *Slabozrakosť ako pedagogický problém*. Bratislava: SAPIENTIA, 1999. ISBN 80-967180-5-3 113.
5. *Vzdelávací program pre žiakov so zrakovým postihnutím pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie, pre primárne umelecké vzdelávanie a nižšie sekundárne umelecké vzdelávanie*. Schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 5. 5. 2016 pod číslom 2016-14674/20284:16-10F0 s platnosťou od 1. 9. 2016.
6. NÉMETH, O. *Špeciálnopedagogické poradenstvo na Slovensku*. Bratislava: Sapiaentia, 2010. S. 198. ISBN 978-80-89229-20-8.
7. POŽÁR, L. *Psychológia postihnutých (patopsychológia)*. Bratislava: RETAAS, 2007. 2. prepracované vydanie. ISBN 978 80 89113 40 8. S. 95.

8. LOPÚCHOVÁ, J. *Pedagogika zrakovo postihnutých (Vybrané kapitoly)*. Bratislava: MABAG, 2008, 1. vydanie, 100 s. ISBN 978-80-89113-53-8.
9. LOPÚCHOVÁ, J., KRAJČÍ, P. *Teória a výskum digitálnych a asistenčných technológií v inkluzívnej špeciálnej pedagogike*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 2014. 199 s.

Odporúčaná literatúra:

1. BENDO VÁ, P., JEŘÁBKOVÁ, K., RŮŽIČKOVÁ, V. *Kompenzační pomůcky pro osoby se specifickými potřebami*. 1. vydání. Olomouc: UPOL, 2006. ISBN 80-244-1436-8.
2. ČAJKA, K. *Úvod do pedagogiky zrakovo postihnutých*. Ružomberok: PdF KU, 2007. S. 70. ISBN 978-80-8084-245-1.
3. FINKOVÁ, D. *Rozvoj hapticko-taktilního vnímání osob se zrakovým postižením*. Olomouc: UPOL, 2011. S. 120. ISBN 978-80-244-2742-3.
4. FINKOVÁ, D., LUDÍKOVÁ, L., RŮŽIČKOVÁ, V. *Speciální pedagogika osob se zrakovým postižením*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2007. 156 s. ISBN 978-80-244-1857-5.
5. GERINEC, A. *Detská oftalmológia*. Martin: Osveta, 2005. S. 592. ISBN 978-80-8063-181-9.
6. JESENSKÝ, J. *Edukace a rehabilitace zrakově postižených na prahu nového milénia*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2002. ISBN 80-7041-041-8.
7. JESENSKÝ, J. *Prolegomena systému tyflorehabilitace a metodiky tyflorehabilitačních výcviku*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2007. 1. vydanie, S. 659. ISBN 978-80-86723-49-5.
8. KASTELOVÁ, A., LOPÚCHOVÁ, J., SCHMIDTOVÁ, M., TARCSIOVÁ, D. *Pedagogika zmyslovo postihnutých raného a predškolského veku*. Bratislava: IRIS, 2013. ISBN 978-80-89238-83-5.
9. LOPÚCHOVÁ, J. *Reedukácia a komplexná rehabilitácia zraku u jednotlivcov so zrakovým postihnutím*. Bratislava: IRIS, 2010. S.210. ISBN 978-80-89238-40-8.
10. LOPÚCHOVÁ, J. *Žiak mladšieho školského veku so zrakovým postihnutím*. In: *Inkluzivní vzdělávání žáků mladšího školního věku se speciálními vzdělávacími potřebami*. Ostrava : Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 2014. S. 180-212. ISBN 978-80-7464-674-4.
11. LUDÍKOVÁ, L. *Tyflopedie předškolního věku*. Olomouc, UP PdF, 2004. ISBN 80-244-0955-0.
12. OLÁH, Z. *Očné lékařství*. Martin: Osveta, 1998. ISBN 80-88824-74-5.
13. POŽÁR, L. A KOL. *Školská integrácia detí a mládeže s poruchami zraku*. Bratislava: UK, 1996. ISBN 80-223-1101-4.
14. ŠIKL, R. *Zrakové vnímání*. Praha: GRADA, 2012. S.312. ISBN 978-80-247-3029-5.
15. VÁGNEROVÁ, M. *Oftalmopsychologie dětského věku*. Praha: KAROLINUM, 1995. ISBN 80-7184-053-X.
16. WIENER, P.: *Praktická výchova zrakově postižených*. Praha: IR ZP UK, 2006. ISBN 80-239-6773-8.
17. WIENER, P.: *Prostorová orientace zrakově postižených*. Praha: IR ZP UK, 2006. ISBN 80-239-6775-4.